Број 285. У Новом Саду, у петак 29. децембра 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. за Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10. круна.

Народним бројевима од петка цена је: за цела године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Стање у Србији.

Београд, на Божић 1900.

Што има озбиљних и поштених људи у Србији, све их обузима све то јаче нерасположење и суморност.

За време владавине др. Владана било је стање много горе но данас. Али су онда сви озбиљнији људи били уверења да то не може дуго трајати и да ће руда морати ударити у овај или онај брег. И било је наде, да ће после оног јадног стања наступити бољи дани. Та је нада давала родољубима у Србији снагу, да не очајавају.

Дочекасмо да се срушила владавина Владана Ђорђевића и негдањег главног команданта српске војске, бившег краља Милана. И срушила се срамно као што је то и заслужила. Чак и они, који су били највећма узносили ту владу, осудише је најцрње, а најгоре ју је осудио сам краљ Александер у својим говорима после последњег изневађења.

Но шта видимо данас? Видимо без сумње мало боље стање но пре, али то стање није ни изблизу тако, какво би требало и морало да буде, ако ће Србија да прекужи оне љуте ране које јој зададе такозвана непристрастна, непартијска владавина др. Владана Ђорђевића. И то је оно, што баца све праве родољубе у бригу После многих горких и црних дана дошла је ето и промена, али не онаква каква се очекивала.

Данашња влада дочекана је у свом свету као привремена. Али пролазаше месец за месецом и та привременост све се већма учвршчује. Из једног стања у друго може да буде ћуприје, али живети на тој ћуприји и зидати на тој ћуприји, то је већ нешто што не треба да буде. Напослетку није толико реч о данашњој влади. Може да дођу и нови људи па да ипак остане стање овако као што је данас.

Јер због чега се управо сматрала данашња влада у свом свету као пролазна и привремена? Поглавито из два узрока. Прво. што је она састављена из људи врло разних начела, који би при озбиљном и снажном раду морали сметати једно другом, а друго због тога, што та влада нема већине у народу и не би могла да влада уставно. Кад је дакле свет држао да је та влада пролазна, он је то држао зато, што се надао да ће у Србији скорим наступити уставно стање. Но то је баш оно у чему се преварио свет. У владиним круговима изјављују одлучно да не може бити разговора о уставним приликама у Србији. Краљ Александер остаје веран своме програму што га је издао још за време др. Владана, да он неће трпити у Србији ни једну страначку владу. Он је вољан и данас да то никада не допусти. У томе се дакле није променуло ништа, само се променуо начин.

Данашња влада је исто тако ван странака као што је била и влада др. Владана Ђорђевића. (Честитамо!) Само што је влада др. Ђорђевића хтела све странке да уништи, а ова данашња хоће споразумно са свима странкама да ради. Сви важнији политичари у Србији обећали су влади, да ће је помагати у томе и један повереник владин хвали се у „Будимпештанском Лоју“ како влада има од радикалних првака велико обећање.

Шта би значило све ово? То би значило, ако се и промене влада да ће и опет доћи људи разних странака, људи који ће врло мало моћи да раде, а који ће моћи један другоме врло много да сметају; то би значило, да ће и опет да буде сплетака, изигравања а никако начелног озбиљног и одлучног рада.

Сви прави родољуби у Србији уверени су, да ће овакав рад Србију да одведе до пропасти. Зар има икога да не види како су све ране, задате Србији још отворене и неизлечене. Зар има икога а да не види да би само озбиљна влада која има сталнога и народнога правца, тек са највећим напрезањем могла да покрене на боље. И зар има кога који не види да данас полутанска и пипавачка сретства не могу да спасу Србију но једино радикалне демократске установе?

Само тако могао би да се покрене и одушеви народ, да се заустави ово пропадање карактера и спасе Србија. А ако се овака пипавачка политика продужи, а нарочито ако се буду и даље убијали карактери и организација странака, онда ће Србија да буде само лопта у туђим рукама. И доћи ће неминовно дан када ће се разлегати по Србији глас: — Ха ко је јунак!? и где сте карактери!? Држте, недајте и спасавајте! али се тим усклицима нико одазвати неће.

Ето то је та црна слика, која се појављује пред очима српских родољуба и доводи их до очајања. И пред њихове очи излази гроф од Такова где се задовољно смеши и чека своје време. Та ово што се продужује то је управо његов правац његова мисао а промењен је само — начин извађања.

Нови Сад, 28. децембра

О будућим изборима за угарски сабор. „Алкотмањ“ доноси занимљиве бројеве о томе, колико бирача има у појединим жупанијама. Па излази да у многим жупанијама за год 1901. има још мање бирача него што је било пре. По варошима које бирају великом већином посланике владине странке, ту се под „новом ером“, новим законом подигао број бирача, а у појединим жупанијама је тај број чак спао. Значајно је, да се број бирача смањио за год. 1901. нарочито у оним жупанијама где живе немађарски народи. Тако на прилику у пожунској жупанији има 293 бирача мање но пре; у тренћенској жупанији има 344 мање бирача него пре; у залањској жупанији има 2728 бирача мање но пре; у торонталској жупанији има 269 бирача мање но пре; у темишварској жупанији је број бирача тек мало већи но пре.

— Румуни су држали збор на ком су закључили да од нове године покрену недељни лист „Активитатеа“ који ће писати у том правцу да Румуни при идућим изборима буду активни, то јест, да се упусте у изборе. Међутим са овим листом се за сад слаже само мала мањина Румуна. Велика већина држи да још није дошло време да Румуни улазе у сабор

ПОДЛИСТАК.

НЕГДА БИЛО.

Сећање је тако мило, —
Ја се сећам Милетића.
На Божић је, негда било, —
Па на Божић нек се прича.

Вертеп дође, вертеп оде,
Ал остави светла трага.
Ех давно је, давно било,
Сад је спомен, браћо драга.

И Он диже своју чашу
— У лицу је светао био:
„Де погоди, коме ли сам
Ову немо наздравио?“

И кроз мене светлост прође
— С леве сам му стране био —
И ја рекох: „„Де погоди,
Еда ли сам погодио?““

„Јеси, јеси, — он је патник,
Он у ланци јоште ходи;
Њему нека сунце сине,
Њему нек се Христос роди!“

У оку му суза блисну,
Ка да нешто пророкује.
Ох та суза, ох та суза, —
Заборавит' не могу је.

„Србобран“. **Змајова.**

КАКО СЕ ВРЕМЕНА МЕЊАЈУ.

Чивути су уверили свет, да само они, нарочито у новчаним и банковним пословима знају и умеју и свет је своје новце у чивутске руке носио и улагао. Ови су са тима новцима руковали и користили се, а напослетку су уверили свет, да су сви новци у њиним рукама и не били њини.

Нарочито у средњој Европи приљубили се и слубили су се од увек са Немцима и језуитама. Прогледали су једни другима кроз прсте, правили су се невешти, попуштали су једни другима, а сви су се товили од осталих народа, које су закачили.

Па лепо, куд ћеш лепше!? Али времена се мењају! Па тако почеше и други мислити и рачунати а напослетку брапити и отимати.

Амо у нас почеше, као што је познато, најпре Чеси о себи чисто својски мислити и паметно радити, а њиховим примером и напретком користише се и остали народи, како који, пре или после, више или мање, па ето као да и Срби већ разумније, својскије, бистрије о себи и о својим приликама и потребама мисле а по мало и удешавају. Чак и у Будимпешти осваја све више маха уверење, да може бити добрих Мађара, макар и не ступали безуветно у заједницу с Чивутима, а напослетку ето додијали и Немцима њини јеврејски ортаци. — Сад оснивају аустријски Немци са седиштем у Прагу своју хришћанску: „Central-Bank kristlich deutscher Sparkassen“. (Централну банку хришћанска немачка штедионица.) Зашто у Прагу? Зар не смеју у Бечу? Зато у Прагу, јер у Прагу су Чеси лед пробили. У Прагу може тога бити, у Прагу имају Чеси толике своје лепе ческе хришћанске установе без немачке чивутске или ма чије заједнице, у Прагу хоће сад и Немци да почну по ческом примеру, а после ће и они све попут Чеха све отвореније и одлучније отимати се и бранити а кад и они своје немачке капитале изваде из чивутских завода и уложе их у чисто, хришћанске немачке заводе, кад се разрачунају и кад сву своју властиту економску снагу измере и осете онда се неће ни они својих дотадањих ортака бојати.

Ето тако се времена мењају!

Па чак и загребачки католици још летос закључише на свом католичком конгресу да оснују и они у Загребу макар један католички новчани завод без Чивута. — Ето снују снују, заседају договарају се а не оснивају ништа, јер загребачки Чивути не дају да буде каква католичка установа без Чивута, а одбор не сме према закључку конгреса да их одма сад при почетку јавно у управу те католичке банке приме. И тако је стало па се не зна и не може ни напред ни натраг.

Бојати се да ће услед тога неспоразума, остати на самима бискупима, који хоће по сваку цену да остваре макар тај закључак летошњег конгреса

Тако католици, а шта да кажемо ми за наше владике?

јер би њихов положај био тамо данас тежи но икада. — Међутим поједини мађарски листови не верују да ће Румуни остати при изборима код куће, већ мисле да они само плаше владу са својим држањем да би исчупали што од ње. Колико се може данас видети румунски слободоумни листови нису за то да се народности под овим приликама упуштају у изборе.

Нови Сад, 28. децембра.

Патријархова божићна посланица. Ко се не сећа прекланске божићне посланице патријарха Георгија, у којој је он грдио своје стадо, као да је под каквом шатром на вашару. Износио је, као да је већина нашег народа забраздила странпутицом, заишла на ставе анархизма и чега ту све није било. Лане је отац Георгије већ био мало смиренији, а ове године похитао је отац Георгије, „да са патријаршескога престола загрли све и да још рече: богом благословена била вам радост ваша, децо моја.“ Отац Георгије је пун кротости и смирености, као оно „Српски Сион“ од кад је изгубио благослов. Да богме да говори и о томе, како треба помагати све власти, јер су оне од бога и раде на општој користи и напретку. Ово је, без сумње, лепо речено, само не знамо, да ли се могу поштовати и власти, као што је наш саборски одбор, који чак и сам себе не поштује, јер је огрезао у незаконитостима. А на челу му стоји патријарх Георгије

На сваки начин, отац Георгије видео је једаред, да он нема права у цркви и са амвона недостојно грдити оне, који траже од њега рачуна.

Политички преглед.

Избори у Аустрији. У Аустрији се врше избори за државни сабор. Борба је веома жестока. Новине доносе извештаје са појединих избора и тачно рачунају, колико је која странка изгубила, а колико која добила посланичких мандата. До сад је од 425 избора, познат успех из 190 изборних срезова. Но и из ових досадашњих избора види се неутешна слика, да ће у државни сабор аустријски ући појачане и оснажене такве странке, које ће за своје добробити да воде веома одлучну борбу. тако, да је сав изглед, да ће доћи у Аустрији до — апсолутизма. Јер што су н. пр. Младо-Чеси изгубили десетак мандата, то је добила нова ческа народна раденичка странка, што су изгубили социалисте, добили су немачки радикали. Све ове странке неће попуштати ни влади ни противним странкама у погледу својих захтева и та околност нас учвршћује, да ће у будућем аустријском државном сабору доћи поново до бурних слика и прилика и да ће потом да наступи у Аустрији, као што рекосмо, апсолутизам.

Рат између Кине и удружених сила. У Кини се ствари и опет погоршале. Из Пекинга јављају, како су кинески заступници Ли-Хунг-Чанг и Чинг, добили од своје владе одлучан налог, да не потписују оне услове, које су срочили заступници страних сила. А да их не потпишу све дотле, докле се из њих не побришу они захтеви, којима се тражи, да се разори тврђава Такуа; да се оснују сталне војничке постаје; да се оснују оружане војничке страже странаца, које ће чувати посланства и да се не уведе забрана о уважању оружја у Кину. Као што се види. Кина неће допустити, да јој странци стану са свом ногом за врат. По себи се разуме, да се ова „тврдоглавост“ Кине ни најмање не допада некојим европским државама, које сматрају, е је дошло сада згодно време да Кину са свим пригњече и исисавају до миле воље. И они, који се срде на Кину већ су почели и да јој прете, како ће прекинути све „пријатељске односе“ са Кином и како ће опет отпочети са својим војскама операцију.

Главни заповедник савезничке војске, гроф Валдерсе, непрестано изашиље поједина одељења, да казне оне „немирне“ Кинезе, који неће да положе оружје и мирују. И с тога сваки час долази до крвавих сукоба, после којих наравно долазе строге казне.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Бури су отпочели борбу на свима линијама у Капу, Оранжу и Транзвалу.

У Капу ври свугде. Енглеске власти прогласиле су скоро над свима срезовима опсадно стање. Но све то не смета капским холанђанима, да се листом дижу на оружје и придружују Бурима. Енглески извештаји и сами не крију и доносе, како се силни Африканди дижу. Шта више већ јављају, како је овим ил оним крајем прошла бурска војска, но не зна се је су ли то Бури из Оранжа ил Транзвала ил Капа. Бурске чете међутим размилиле се по целом Капу и појачавају своје чете са усташима и снабдевају се раном и оделом. Јаки утврђени положаји већ су у њиховим рукама, те прете већ и главној вароши Капа.

У Оранжу су Бури нанели Енглезима велики пораз. Код Линдлеја потукли су једно енглеско оделење. Од Енглеза су погинули пуковник Лаинг, два офисира и 15 момака, а 2 офисира и 20 људи је рањено.

У Транзвалу се код Ритфонтена појавила јака бурска војска, њу предводе Делареј, Стинкамп и Бошхов. Када су енглеске војске изашле против њих, они су се повукли, већина је прошла кроз Бредник. И енглески званични извештаји веле: сигурно да је непријатељ добио у овим крајевима јака појачања нарочито из Ватерсборга. Поглавица Кафера јавља, да је 3000 Бура продрло кроз Дутпансдрифт на Магалијска брда. Овај крај је по Буре од велике користи и добити, јер не само што им је ту положај јак, него им се придружило и 1000 бораца само из тога краја.

Енглески извештаји јављају још, како су африкандски чланови сабора одржали збор и изабрали једно изасланство од три члана који ће енглеској влади, енглеском сабору и енглеском народу изнети право стање у јужној Африци.

Енглеско војно министарство издало је најновије податке о енглеским губитцима у јужној Африци. Ти су податци врло занимљиви. Они веле да губитци енглески износе до новембра 51.635 људи и да је положило оружје дотле 7500 људи. Занимљиво је врло како се у великом броју Енглези предавали. Тако је н. пр. код Николснека пало 138 Енглеза а предало се 927, код Штормерга пало 90 а предало 632, код Родерсбурга пало 47 а предало 405, код Родевала пало 94 а предало 500. код Деветсдорпа пало 57 а предало 450, код Најгедахта пало 90 а предало 573. И у тим званичним податцима наводе се још многи такови случајеви И у енглеском јавном мнењу с тога се и чују гласови, да треба спровести истрагу и строго казнити оне, који не врше своју дужност већ се одмах предају.

Но ти министарски податци износе нам још неке врло занимљиве слике. Ове нам најбоље сведоче међу осталим и то, колико су истинити и ови податци. Тако се у њима вели, да се код Реностера борило 160 Енглеза, заробљено је 160, а ни један није ни рањен ни пао. Доиста леп доказ енглеског јунаштва и храбрости. А сад нешто о тачности и сигурности тих извештаја. Тако се код Деветсдорпа борило свега пет стотина момака, пало је 57, а заробљено је 450, дакле више је пало и заробљено но што је било војске. Исто је тако и код Нантгедахта, ту се борило свега 660 људи, од тих је пало 90 а заробљено 570. Има случајева где је остало само 6 и 2 војника, а има где није остао ни један. Тако се код Родевала борило 600 војчика пало је 94 а заробљено 500, остала дакле војска од 6 људи. Код Редерсбурга борило се 47 а заробљено је 405, није остао дакле ни један војник.

Све нам ово најбоље доказује, како се храбро боре Енглези и колики мора да су њихови губитци.

Српска занатлијско-ратарска читаоница у Новом Саду.

Од дужег времена осетила се потреба, да се у Новоме Саду оснује »Српска занатлијско-ратарска читаоница«. И што се од дужег времена само поговарало, то је сад већ и извршено Други дан Божића искупио се после подне око 2 сах. у средишњој школској згради леп број наших свесних занатлија и ратара, те су учинили све што треба, да се поменута мисао што пре оствари.

Но пре но што рекнемо коју о одржаном састанку, напоменути нам је, да је остварење »Српске занатлијско-ратарске читаонице« у нашем месту, изазвала поглавито та околност, што је за чланове читаонице, која већ постоји, одређена доста велика чланарина од 24 круне годишње Сумњамо, да се игде плаћа оволика чланарина читаоничка. Већ сама ова велика чланарина, дакле, сметала је, да се наше занатлије и ратари уписују за чланове читаонице, што постоји. Уз то се појавила потреба, да се уз умерену цену од 8 круна годишње оснује нарочита занатлијско-ратарска читаоница, у којој ће се поглавито моћи унапређивати морални интереси занатлија и ратара наших и у погледу новина, и књига, и предавања, и забава.

Мислимо, да смо већ до сад реченим довољно оправдали предузет корак и доказали потребу оснивања посебне занатлијско-ратарске читаонице, а сад да рекнемо коју о самом првом састанку у овој ствари.

Одма после 2 сах. по подне, поздравио је присутне занатлије и ратаре у име покретача и сазивача д бродошлицом Сава Стојковић. Говорник је затим подуже доказивао потребу оснивања занатлијско-ратарске читаонице и најзад позвао, да се скуп конституише На овај позив изабран је за председника ad hoc говорник Сава Стојковић, а за перовођу Милан Радонић.

За време поздравног говора, дошао је у дворницу изасланик и повереник политичке власти г. Ст. Медурић, полицајни повереник, којег је приказао скупштини председник.

На молбу и позив председников, читао је учитељ К. Миловановић, спремљен нацрт правила параграф по параграф. Све одредбе правила су једногласно примљене онако како су предложене.

Одма после прочитаних правила уписало се за чланове до 50 њих, наплативши сваки по 1 круну у име уписнине. А како изгледа, читаоница ова стећи ће за кратко време више од стотину чланова.

После тога су на основу примљених правила изабрани на годину дана за часнике и то: Ђока Влаовић, ратар, за председника, Сава Стојковић, за управника, Милан Радонић, за перовођу и књижничара, Велимир Дракулић, за благајника, мешовито од занатлија и ратара у управни одбор од 8 и надзорни одбор од 3 члана ушли су ови: Лаза Ћурчић, Стева Видаковић, Милан Јовановић Вакин, Душан Сланкаменац, Ђура Љубојевић, Илија Воргучин, Владимир Угришић, Паја Мијатовић, Миша Милић, Лаза Саранда и Ђока Мунћан.

Примљен је после тога предлог, да управни одбор учини све, како би се правила што пре предала власти и ове умолиле, да друштво већ од 1. јануара године што долази, почне свој рад и дотле док правила буду одобрена.

Овлашћен је даље управни одбор, да привремено, до идуће скупштине, установи издатке на новине и књиге, али тако, да ти издатци никако не прекораче приходе.

За тим су изабрана три члана за оверење записника, и чланови су се у миру и реду разишли.

На завршетку приметити је, да је скуп усвојио предлог, да читаоница буде у просторијама код »Беле лађе«.

Из патријаршије . . .

(Истинити догађај.)

Недавно је био код оца Георгија, мађарски новинар и поче се представљати: Ја сам тај и тај и долазим у име мога листа. Ми би волели, да о новој години донесемо у нашем листу вашу слику и из доба кад сте били прота и из доба кад сте били епископ и из доба од кад сте патријарх. И онда да донесемо слике свију ваших задужбина. Н. пр. слику

карловачке гимназије, слику двора, па онда план народног дома...

— То је мало много, опире се отац Георгије. Нисам то све ја зидао.

— О, о вели новинар, нами је познато, да је тако то написао г. професор Магарашевић. Па кад је он Србима могао писати, да сте ви сазидали двор и карловачку гимназију, можемо ми за Мађаре написати још и коју реч више. Н пр. да сте ви назидали и карловачку саборну цркву, па ћемо и њу донети у слици.

— Ама за Бога, вели отац Георгије, та је црква зидана врло давно.

— Ништа не чини. На слици се то не види.

— А шта би то коштало, пита отац Георгије? Знате, мени је познато, како иду те ствари.

— О, не би много. Свега 1000 фор.

— Забунили сте се господине. Ваљда 1000 круна, јер ми у крунама сад рачунамо. А и 1000 круна је много.

— Ал помислите, толике слике и толики трошкови. Па онда...

Ал отац Георгије не даде му ни изговорити. Хиљаду круна је доста, сасвим доста.

После подужег ценкања новинар престане и на 1000 круна. И обећа да ће већ сутра извести из Н. Сада фотографа у Карловце, да сними двор, саборну цркву и гимназију.

Кад је новинар отишао, стиже писмо оцу Георгију да се продрла једна велика рупа, коју треба запушити. И он с тешким срцем запуши ту рупу, па беше и сутра дан врло зловољан. »Докле ћу ја давати и давати?« питао је не престано.

У томе му дође онај новинар од јуче. Каже: Ту је фотограф Сингер из Новог Сада, све је већ снимио, а остале слике сам набавио.

— Знате шта? каже му отац Георгије Ја сам се предомислио.

— Како предомислили?

— Па тако! Не требају ми ваше слике.

— Ама ми смо се већ погодили Ваљда тек неће Ваша Светост повући реч.

— Богме хоћу! Какве хасне имам ја што ви мене сликате. Од тога нећу бити ни дебљи ни мршавији. А имам ја издатака на сто страна. Те још каквих издатака?! Бучи ми глава као угрејан казан.

— Па добро, Ваша Светост, кад већ нећете, а Ви ми платите бар трошкове Пут итд.

— А што? Зар сам вам ја казао да путујете?

— Али сте ми казали, да могу довести фотографа и почети посао. И ја сам фотографа довео и платио. И да сте ме јуче одбили, ја не бих остао и данас овде.

Но отац Георгије заврте главом: — Знате шта?! Кад већ нећу да вам дам 500 форинти, да вам дам 50, то вам не вреди. Даклем не дам ништа.

А кад новинар зачуђен изађе, отац Георгије промрмља у себи: Е мој брајко, да сам ја учинио све, што сам коме обећао, ја би и данас био у Сомбору ђакон, а не патријарх.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са 1. јануаром 1901. ступа „Застава“ у своју **XXXVI. годину и излазиће** као и до сада **6 пута недељно,** а то је сваки дан осим понедеоника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овог листа, могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ народне бројеве од петка. Ти бројеви се удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње, а на три месеца 1 круна

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу средишњег одбора радикалне странке, чији је орган „Застава“. лист се никоме **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, 15. децембра 1900.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Вести из места и са стране.

Патријарх Георгије и новосадске девојке. Недавно су биле код патријарха Георгија две новосадске девојке (одборкиње), да га позову на девојачко вече и замолиле добровољан прилог. Он је дуго нешто премишљао, и напослетку рече: „Па шта да вам дам; ево пет форината, но и то не дајем радо. Знам ја зашто приређујете забаву, ко бајаги на срцу су вам будимске школе, а то је само фирма под којом би да се проведете и наиграте, а ми да вам музику платимо.“ Девојке беху пренераженe оваким љубазним дочеком, те ни једна није била у стању да му возврати: „Знамо ми, зашто ви тако нерадо дајете и ти пет форинти. Није вами жао ако ми мало и поиграмо, то је само изговор, а у ствари вам требају новци, да запушите подерану врећу из које се просипају ваше пригоде.“

Девојачко вече у Новом Саду. На св. Стевана било је у Новом Саду девојачко вече, управо игранка, а у корист издржавања школа српских у будимској дијецези. И ако је на позивницама истакнуто било да треба доћи у што простијем оделу, ипак се та забава изврзла у прави елит бал. (Што се одела тиче.) Видесмо сав раскош, галу, свилу. Чак и оне које исписаше молбу да треба доћи у што простијем оделу, ипак се обукоше већином нејелегантније, а оно мало мушкиња и женскиња који су поверовали позиву и дођоше у обичном оделу повукоше се са свим и не учествујући у забави. Осим официра било је веома мало од млађе омладине, у право скоро никога, од старијих беше десетина, и то у фраку, клаку и лаку.

Приход је задовољавајући, јер су госпођице вредно купиле добровољне прилоге. Када смо први пут поздравили ову забаву, нисмо мислили да ће да се изврзе у елит бал. Није јој томе била циљ. И кад је већ дошло дотле, да се поред наше мушке омладине у Новом Саду морају девојке да брину о будимским школама и о забавама, онда бих волели, кад би те забаве у будуће биле простије и корисније. Волели би, да чујемо на тим забавама лепу свирку, песму, декламације, па и говор, што би све наше новосадске де ојке могле врло лепо да приреде. Већ само то узело би тим забавама у напред изглед каквог бала, и ако би се на њима могло и поиграти. И ако дакле није у свему испало онако, како су то у први мах можда и саме приређивачице замишљавале, ипак не треба малаксати, него издржати. Што није било сад, биће други пут.

Са забаве српског занатлијског певачког друштва „Невен“. На други дан Божића приредило је наше овдашње занатлијско друштво „Невен“ забаву с игранком. Врла наша занатлијска омладина показала се и овога пута лепо као и до сада. Забава је врло добро испала. Песме су лепо и складно отпеване, и ако је било доста тешких песама у програму. Својим складним и лепим певањем доказала је наша занатлијска омладина да уме да савлада и највеће тешкоће. И декламација г. Тоше Грујића била је управо врло добра. Млади декламатор показао је и дара, и знања и умења. Забава је била и лепо посећена. Само се цвет наше интелигенције и овога пута одликовао својим недоласком. Неће зар још никако да увиди да наша занатлијска омладина својим даром и маром заслужује сваку пажњу. Лепо је да је епископ посетио ову забаву. „Невен“ има да се бори са великим тешкоћама а нарочито новчаним. И ми с тога топло препоручујемо нашем грађанству да се упише за члана помагача овог друштва и скромним овим својим даром допринесе да „Невен“ процвати и напредује, како би он хтео и желео. Тиме и сами себе помажемо, јер нико неће порећи да нам је ово друштво на корист и понос.

Нов намет. Сутра у петак у 4 часа по подне одржаће се ванредна седница нашег преставништва. На ову седницу требали би да дођу сви представници, јер ће се већати о новим новчаним теретима, које хоће да нам свале на грбачу. Као што је познато до сада су само странци плаћали за место на нашој пијаци, но сад се хоће да плаћају и сами новосађани, који и онако већ доста плаћају, и шта више то плаћање ће добро осетити и занатлија, и рибар и пиљар и сви, јер оно није мало. Буде ли се ово усвојило, нема сумње да ће наша пијаца јако пасти. У осталом није ово први случај, да се доносе закључци и наредбе, које иду за тим да нам пијацу сасвим убију.

Стао лед на Дунаву. Јака зима се постарала, да добијемо природни прелаз на Дунаву. Синоћ је, на име, стао лед на Дунаву и тако ћемо моћи слободно прелазити из Угарске у Троједницу и мимо гвоздена моста нашег.

Сирт бившег министра Лукача. Бивши угарски министар трговине, а доцније владин повереник на париској светској изложби, Бела Лукач, скочио је у понедељак у вече у Дунав са моста Фрање Јосифа у Будимпешти и удавио се. О узроку овог самоубиства разно се говори. Једни кажу, да је Лукач патио од живчане боље, што ју је стекао због силних послова, што их је имао и вршио као повереник владин на париској светској изложби, а други опет веле, да га је јако дирнуло и ожалостило то, што су му пребацивали, што је прекорачио одређени прорачун за париску изложбу. О овом прекорачивању прорачуна било је у мађарским листовима у своје време много писано и бившег министра јако је жалостило, што су га многи сумњичили, те је после дужег боловања од живаца и лечења на разним местима, дошао најзад у понедељак у престоницу, те је читав дан ходао по њој веома узрујан и немиран и најзад је учинио крај свом животу у леденим валима Дунава.

„Српском Сиону“ отказали љубав. Као што нам пишу из Жабља, по црног Јову и још црњи му лист „Сион“ настају све црњи и црњи дани; наиме, срп. правосл. црквена скупштина отказала је једногласно љубав „Сиону“ јер је решила да у догодишњем прорачуну не уђе и та и ако не велика али сасвим излишна свотица од 8 круна. И на пса пада мраз.

Званични извештаји и истина. Већ је добро позната ствар свакоме, каковим лажним извештајима кљукају Енглези цео свет о догађајима на јужноафричком бојишту. И самим Енглезима је то додијало, те устадоше против владе што издаје тако лажне извештаје. Један енглески рачунџија изнео је врло лепу слику, шта су до сад енглески званични извештаји донели само о храбром бурском вођи Девету. Ти званични извештаји енглеске владе казују нам ово: Девет је изгубио до сада 24 хиљаде коња и 50 милиона метака, већ од 6 месеци овамо непрестано је опкољен од Енглеза и то са три стране и сваког тренутка чекају да се преда; војници му се непрестано боре са смрћу од глади и изгубили су сву одважност; сам Девет је три пут до сад погинуо и два пут је већ рањен; спасавајући се више је ране изгубио но што би цела енглеска војска могла потрошити за пуне три године дана и узмичући испред Енглеза превалио је дужи пут од дужипе и самог екватора. Међутим познато је да је Девет поред себе имао само малу војску, да није ни мртав ни рањен, и да се сретно пробио кроз непријатеља. И је ли чудо онда што сам енглески рачунџија довикује енглеској влади: а ма по Богу што тако прећерасте?

Како су одевени енглески војници. О томе пише један низоземски немачки лист, по причању једног Деветовог војника ово: „Одело нам је у врло жалосном стању. Са енглеских заробљених обешењака до душе скидамо увек одело, али ово доиста много не вреди, хвала набављачима за енглеску војску, ови доиста мора да су врло рђави људи. У истини на послетку и сажаљевамо Енглезе, који у једној кошуљи само морају за нами да јашу, али нами, који смо непрестано коњу на леђи, врло су потребне чакшире. Доиста је смешно, када голи Енглези, као гуске у реду корачају према табору; тада доиста врло приликују гускама. Чудновато је, да међу Енглезима нико нема чарапа. Ја их већ 8 месеци немам, те с тога нестрпељиво вребам прилику, да дођем до чарапа. Многим Енглезима скинуо сам већ ципеле, али ни код једног нисам још нашао чарапе.“

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 28. децембра.

Беч. Сваки дан избора доноси по хришћанске социјалисте нове губитке. Јуче су изгубили опет два мандата.

Хаг. Они који су око Кригера тврде, да је Девет за то отишао у Кап, да подигне све Холанђане на оружје.

Цариград. Овде је доказан један случај куге. Болесније је умро.

Вашингтон. Трајаће још неколико дана док се силе не споразуму да се преговори са Кином продуже.

Беч Барон Диапули одбио одлучно да се прими за меранског посланика.

Марсељ. До 6 часова још није стигла никаква вест о разлупаној лађи „Русија.“ Море је још увек узбуркаво.

Трговина.

НОВИ САД, 28. децембра 1900. г. Пшеница прве каквоће фор. 6·——70 н. Пшеница средња фор. 6·50—60 н. Пшеница лакша роба фор. 6·20—30 н. Наполица ф. 5·30—50 н. Јечам нови ф. 5·20—50 н Зоб фор. 4·80—5 нов. Кукуруз у зрну нови фор 4·20—3 н. нови у клипови ф. —·——.

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пакљена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	31—32 нов.	живе мере
„ средњи . .	28—30 нов.	
„ лаки . . .	26—27 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	28—31 нов. по клгр.
Јагњци	——— фор по пару.
Овци .	8—16 фор. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

17. децембра било је	1·73 мет.
18. децембра било је	1·48 мет.

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

27. децембра (9. јануара) 1900.

Пијаца је мртва била. Продато је на 15.000 метерски центи. Цена је непромењена.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 76· до 78· цене од 50 килограма од 7 кр. 50 пот. до 7 кр. 85 п. потиска нова, каквоћа по хектолитру од 76 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 45 пот. до 7 кр. 90 п.; пештанска, нова, каквоћа по хект. од 76 до 80, цена од 50 килограма од 7 кр. 35 пот. до 7 кр. 85 п.; бачка, нова какв. по хкл. од 76 до 77, цена од 50 кр. од 7 кр. 55 п. до 7 кр. 80 п.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 6 кр. 85 п. до 7 кр 20 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 50 п. до 6 кр. — п

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 50 п. до 5 кр. 75 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од — кр. — п. до — кр. — п.

Репица, цена од 50 кгр. од — кр. — пот. до — кр — пот.

Проја, од — кр. — п. до — кр. — п.

Маст, 58 кгр. 51 кр. 50 п. до 52 кр — п.

Сланина, 50 кгр. 40 кр. 50 п. до 41 к. — п.; сушена — кр. — пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 15 кр. — п. до 16 кр. 50 п.; славонски пекмез 50 кгр. 15 кр. 75 п. до 15 кр. 80 п. српски пекмез 18 кр. 25 п. до 18 кр. 50 п.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 39 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 14 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	117 кр. 05 п
Угарска крунска рента	92 кр. 15 п
Аустријска златна рента	117 кр. — п
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. 65 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	244 кр. — п

Књижевни огласи.

Још се може добити

„РАД“

СРПСКИ НАРОДНИ ВЕЛИКИ КАЛЕНДАР

СА СУВРЕМЕНИМ СЛИКАМА

ЗА ГОДИНУ 1901.

ИЗДАЊЕ:

„РАДА“, ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА

ЗА ИЗДАВАЊЕ СРПСКИХ КЊИГА И НОВИНА У РУМИ.

На корицама је израђена дивна слика, у 12 боја, која представља рад.

Слика је рађена у једном од првих светских завода у Прагу.

Календарски део овога календара израђен је најбрижљивије. — *Из забаве* има у овом календару: *Песама, приповедака, слика и цртица.* — Ван тога има чланака *из политике, из воћарства, из науке о васпитању, из права и из историје.* Даље има *из црквених прилика, из животописа, из виноградарства и подрумарства, из пчеларства, из астрономије, из автономије, из народног здравља и из задругарства.* Има *корисних бележака.*

Вашари су израђени веома исцрпно и распоређени су *по месецима.* Ван тога има: поштанска тарифа, тарифа за брзојаве, лествица за жигове итд.

Слике. У календару „Раду“ има осим 12 слика из воћарства, још 65 укусно израђених савремених слика. — Велика насловна слика је: *Др. Светозар Милетић са своји унуци.* Има ван тога слика из: *Угарске, Хрватске и Славоније, Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Далмације и Боке Которске, Русије, Ческе, Италије* и *Транзвала.* Даље има слика *са париске изложбе и из Кине.*

Све ове слике протумачене су опширно тако, да онај који чита те описе, има слику најважнијих догађаја из 1900. године.

Календар „Рад“ је штампан на финој хартији у формату највећих наших календара, а износи преко 10 штампаних табака, 162 стр. осим огласа.

Цена му је 1 круна.

Препродавци који узму већи број календара, имају рабата 33% или сваки трећи календар. Но поштарину плаћају они.

Са поруџбинама се треба обратити на потписаног у Нови Сад.

У Новом Саду децембра 1900.

Коста Лера,
главни поверенik деон. друштва „Рада“, за издавање срп. књига и новина.

Јавна захвала.

Приликом свога боравка у Кленку, изволео је благородни г. Жарко Станић, велеседник у Вуковару, даровати 20 круна, словом: двадесет круна, нашој школи, за коју је своту учитељство неколико најсиромашније школске деце заодело.

Наша школа, и сиромашна школска деца — а таковом обилујемо — добива све више и више даровалеља, па ево смемо с радошћу као таковог забележити и поменутог господина.

Дај Боже! Хиљадили се таки као благородни г. Станић, који ће сузу сиротану топлом хаљиницом убрисати Живио!

Општински школски одбор.

У Кленку, 24. децембра 1900.

Председник: **Обрад Пеичић.** Перовођа: **С. В. Вујадиновић,** учитељ.

ОГЛАСИ.

Друштво за узајамно потпомагање при удаји и женидби и опште осигурање у краљевини Србији.

НА ЗНАЊЕ.

Члановима оделења за узајамно помагање при удаји и женидби јавља се, да ће се исплата премија вршити на благајни друштвеној сваке среде и суботе од 9—12 часова пре и од 2—5 час. по подне.

У случају да у поменуте дане пада празничан дан, исплата ће се вршити идућег дана по празнику у горе означено канцеларско време.

Београд, 20. децембра 1900.

Управа
Друштва за узајамно помагање при удаји и женидби и опште осигурање.

2-3 699

Доктора Јосифа Кригла
права енглеска

Помада за чување коже

и сапун од боракса

не садржава никаквих шкодљивих или забрањених састојака, *најбоља маст против сваке нечистоће коже.*

Помада са сапуном од боракса

3 круне 30 потура
а новац се шаље унапред.

Chief Office 48, Brixton-Road, London SW.

Упутницу ваља управити на

Apotheker A. Thierry's Balsam-Fabrik
in **Pregrada** bei **Rohitsch.** 596 2—5

Они који поруче на велико добију знатан попуст.

КЊИГОВЕЗНИЦА

МИХАИЛА М. ШЉИВИЋА

у Београду

продаје 1 конплет Отаџбина.“ у свескама неповезоно, пажљиво комплетовано чисто. „цена 100 форинти“, коме треба, нека се јави

Михаилу М. Шљивићу
књиговезцу у Београду.

687 3-5

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Потписани као судбено именовани управитељ стечајнине протоколираног трговца Божидара Урошевића, дајем овим до знања, да се дражба стечајне имовине, расписана огласом од 5. новембра — за дан 17. децембра и сљедећи дана, услед закључка веровничког одбора од 14. децембра т. г. број 8830. гр. поновно одгађа на дан 15. јануара 1901. и сљедећи дана, — тиме, да ће се стечајна имовина, која се састоји из шпецерајске робе — на ове дане сваки пут од 9 до 12 сати пре подне и од 2 до 5 сати после подне продавати на мало редом поједине ствари према стечајинском инвентару.

На ову дражбу, која ће се одржати у локалу у господској улици бр. 17. у Земуну, позивају се рефлектанти из Земуна и околице.

У Земуну, дне 21. децембра 1900.

Др. Јован Радивојевић,
адвокат.

674 1—1

„МАЈУР-ГАЗДА.“

Подписани требам мајур-газду. Може наступити одма. Мора бити вешт вођењу рачуна господарских, у раду свима гранама господарским т. ј. вешт заповедати, упутити, надзирати, поверљив, благе нарави, не пијанац, ожењен, жена писмена и вична господарству. Првенство имају који су били у господарству службеници.

Плаћа и приход по способности дотичног.

Даровар (Славонија).

Коста Јовановић
велепосједник.

698 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Димитрије В. Јовановића

у Белој-Цркви

потребује **једног старијег и једног млађег** помоћника. Исти морају бити добри продавци, а ступити могу одма или за 14 дана.

700 1—3

Ф. Обермилер и др.

кобасичарница у Новом Саду.

Част нам је поштов. муштеријама из Нов. Сада и околине до знања ставити, да је досадања продавачица из наше кобасичарске радње у Нов. Саду иступила.

Наша детајлна радња остаје и даље у истом локалу **на главној пијаци** са другим продавачким особљем. Писмене поруке пак молимо да се само директно на фирму упућују. — Са високопоштовањем

Нови Сад, 5. јануара 1901. п. р.

696 3—3 **Ф. ОБЕРМИЛЕР И ДР.**

СУТРА ЈЕ ВУЧЕЊЕ!

На лутрији „БАЧКОГ ДОМА“ чије је вучење већ 12. Јануара 1901 год

Само за 40 пот. могу се добити згодитци од

10.000

1000, 500 и т. д. свега

укупно 1311 згодитка.

Срећке продају се у свима раднама.

Срећке ове могу се добити у администрацији „Заставе“.

673 8—9

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.